

SERİ B
SERIE

CİLT XXIII
TOME

SAYI 2
FASCICULE

1973

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVUE DE LA FACULTÉ DES SCIENCES FORESTIÈRES
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

TÜRKİYE'DE ORMANCILIK ARAŞTIRMALARININ ÖRGÜTLENMESİ VE ÇALIŞMA PRENSİPLERİ ÜZERİNE TEKLİFLER*

Prof. Dr. Besalet PAMAY, Prof. Dr. Abdülkadir KALIPSIZ, Prof. Dr. İlhan GÜLEN

Ö Z E T :

Orman Bakanlığı elile yürütülecek ormancılık araştırmalarının başlıca gayesi; esas itibarile *uygulamalı ve geliştirici araştırmalardır*. Buna göre çalışacak Ormancılık araştırma örgütlerinin başlıca ödevleri;

- Araştırma yapmak,
- Bilgi toplamak,
- Araştırma sonuçlarını ve topladığı bilgileri yaymak,
- Danışmanlık yapmak olarak sayılabilir.

Araştırma örgütlerinde Ormancılık araştırmalarının ana konuları, esas itibariyle;

- Orman işletme metod ve tekniği problemleri,
- Yan faydalanma metod ve tekniği problemleri,
- Genel mühendislik problemleri,
- Ormancılık ekonomisi ve pazarlama problemleri,
- Orman-halk ilişkileri problemleri,
- Kavak ve hızlı gelişen ekzotik türler problemleri

şeklinde toplanarak, Örgütlenme buna paralel yapılmalıdır.

Ormancılık araştırmaları, Bakanlık bünyesi içinde tek elden, müstakil bir ünite tarafından yürütülmelidir. Araştırma Konseyi ormancılık araştırmalarının plânlanması, programlaştırılması, yönlendirilmesi ve koordinasyonunda rol oynamalıdır.

Araştırma Enstitüleri;

- Ormancılık,
- Orman ürünleri ve endüstrisi,
- Kavak ve hızlı gelişen ekzotik türler

sahalarında olmak üzere, ayrı ayrı kurulmalı; ileride Enstitülerin kuruluşu bölgesel olmalı ve mevcut Üniversite, özellikle Orman Fakülteleri yanında veya yakınında gerçekleştirilmelidir. Araştırma Enstitüleri araştırma ve denemelerini, daimi veya geçici araştırma istasyonları yoluyla yapmalıdır. Araştırma ormanlarına ihtiyaç yoktur; ancak örnek işletme ormanları, çalışma güvenliği olanakları bakımından araştırma konularının seçiminde ilk plânda düşünülmelidir.

*) Bu yazı, TMMOB Orman Mühendisleri Odasının IV. Teknik Kongresine (Ankara, 10 - 14 Ocak 1972) tebliğ olarak sunulmuştur.

Araştırmaların plânlanması, her kanaldan problem toplanmasına ve envanterine, problemlerin öncelik sırasına göre ve Araştırma Konseyi tarafından yapılmalı; yıllık araştırma programlarındaki konuların projelendirilmesi, Araştırma Enstitülerinde, yetkili araştırmacılara bırakılmalıdır.

Araştırma projelerinin liderliği, ancak doktora yapmış kişilere tevdi edilmelidir. Araştırma sahasında diğer müesseselerle ve kişilerle yapılacak işbirliği, projeler içinde proje liderliği, ilmi danışmanlık, araştırmacılık ve yardımcı araştırmacılık şeklinde olmalıdır.

Araştırmacıların yetiştirilmesinde, özellikle Orman Fakültelerinde kurulacak, araştırmacı asistanlık müessesesi konusunda biran önce mutabakata varılmalıdır.

Araştırmaların finansmanı, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, araştırmaların yayımı ve tatbikata ulaştırılması gibi konularda, araştırma müesseselerine mümkün olan bütün imkân ve yardım sağlanmalı, bunlarla ilgili mevzuat sür'atle gerçekleştirilmelidir.

Zamanın Orman Bakanı Sayın Hüseyin ÖZALP'in talebi gereğince, yazarlardan oluşan Komisyonumuz yaptığı çalışmalar sonunda, «Orman Bakanlığı bünyesinde yapılacak olan Ormancılık araştırmaları ile mevcut araştırma enstitüleri üzerine 30.7.1970 günlü bir rapor takdim etmiştir. Bu yazı, söz konusu rapordan ilgili kısımlar alınarak hazırlanmıştır.

1. ORMANCILIK ARAŞTIRMALARININ GAYESİ, KARAKTERİ VE ARAŞTIRMA MÜESSESELERİNİN GÖREVLERİ

Orman Bakanlığı bünyesinde yapılacak ormancılık araştırmalarının gayesi; ormandan ve orman toprağından alınacak ürünleri artırmağa, çeşitlendirmeye ve en iyi şekilde değerlendirmeye yardımcı olmak şeklinde düşünülmüştür. Bunun için araştırmaların, ormancılık pratiğinin çeşitli karakterdeki problemlerinin çözümüne hizmet edecek nitelikte, yani *uygulamalı araştırmalar* olması gerekir. Ayrıca, bu faaliyetin, ormancılık metod ve tekniğini geliştirici nitelikte araştırmalara (*geliştirici araştırmalar*) da teşmili uygun olur.

Ancak, uygulamalı ve geliştirici araştırmalara dayanması gereken bazı *temel ve bilimsel araştırmaların* mevcut olmaması halinde, *temel araştırmalar* da yapılabilir. Fakat bu tip araştırmaların, genel olarak Üniversiteler ve özellikle Orman Fakültelerine bırakılması doğru olur.

Böylece gayesi ve niteliği belirtilmiş olan ormancılık araştırmalarını yapacak müesseselerin görevleri, genel olarak;

- Araştırma yapmak,
- Bilgi toplamak,
- Araştırma sonuçlarını ve topladığı bilgileri yaymak,
- Başvuranlara danışmanlık yapmak

şeklinde dört grupta toplanabilir.

Araştırma müesseseleri, kendilerine tevdi edilen çeşitli nitelikteki problemleri, *kısa ve uzun vadeli* araştırma projeleri halinde ele almalı, incelemeli, denemeli, ölçmeli, tesbit etmeli, güvenilir sonuçlarını derlemeli ve elektronik hesap merkezi ile birlikte değerlendirmelidir. Bu suretle *araştırma yapmak*; araştırma müesseselerinin asli ödevi olmalıdır.

Araştırma müesseseleri, ormancılık problemlerinin çözümü ve araştırılması ile ilgili literatürden ve araştırma sonuçlarından faydalanmak suretiyle *bilgi toplamalıdır*. Bu maksatla *istatistikler* hazırlamak, *envanter araştırmaları* düzenlemek, araştırma müesseselerinin görevlerinden sayılmalıdır.

Araştırma müesseselerince elde olunan bütün araştırma sonuçları ile istatistiklerin ve envanter sonuçlarının, *mutlaka tatbikatçıya ulaştırılması* şarttır. Araştırma sonuçlarını yayınlamak suretiyle, yayma görevinin yerine getirildiğini kabul etmek, memleketimiz realiteleri karşısında eksik bir görev anlayışı olur ve yetersiz kalmağa mahkumdur. Bu itibarla araştırma müesseseleri, her seviyedeki araştırıcı elemanı ve örgütü ile, tatbiki ormancılık çalışmalarının ve bunu uygulayan elemanların yanında olmak zorundadır. Bu müesseseler, *demonstrasyon, ekskursiyon, kurs, konferans, seminer* gibi yollarla ve hattâ bizzat uygulayıcılar ile birlikte *çalışarak*, araştırma sonuçlarının ormana, araziye veya sahaya ve tatbikatçıya intikalini sağlamakla, uygulama sonuçlarını *kontrolla* ve neticeden ilgilileri *uyarmakla* yükümlü bulunmalıdırlar.

Araştırma müesseseleri, çeşitli konularda kendilerine başvuracak özel ve tüzel kişileri araştırma sonuçlarından ve ellerinde mevcut bilgilerden *faydalandırmalı*; onlara *yol göstermeli* yahut yeni problemleri tesbit ederek bunların araştırma plân ve programlarına dahil edilmesini sağlamalıdırlar. Bu suretle, araştırma müesseseleri, ancak halkın ve devletin güveneceği gerçek bir *danışmanlık müessesesi* olarak tüm görevlerini yerine getirebilirler.

Nihayet; araştırma müesseseleri, memleketin olduğu kadar, dış ülkelerin de araştırma problemlerini çözümde başvurabilecekleri ve işbirliği yapabilecekleri ilmi hüviyette ve teknik seviyede olmalıdırlar.

2. ORMANCILIK ARAŞTIRMALARININ ANA KONULARI

Orman Bakanlığı bünyesi içinde ele alınarak çözümlenmesi gereken araştırma konuları, yurdumuz şartları altında, aşağıdaki problem gruplarında toplanabilir:

— *Orman İşletme Metod ve Tekniği Problemleri*: Silvikültür-Ağaçlandırma ve fidanlık, Tohum, ağaç ıslahı ve genetiği-Hasılat ve amenajman-Koruma ve Mücadele-Ormancılık iş tekniği-Orman ekolojisi ... vb.

— *Yan Faydalanma Metod ve Tekniği Problemleri*: Havza hidrolojisi-Toprak koruma ve erozyonu kontrol-Mera işletme ve ıslahı-Yaban hayvanları-Dere ve göl hayvanları-Millî park ve rekreasyon ... vb.

— *Genel Mühendislik Problemleri*: Orman alet ve makineleri-Orman transport tesisleri-İşletme ve köy yapıları-Sel kontrolü yapıları-Peyzaj mimarlığı yapıları-Geodezi ve fotogrametri ... vb.

— *Ormancılık Ekonomisi ve Pazarlama Problemleri*: Ormancılık politikası-Orman işletme ekonomisi-Orman istatistiği-İş etüdüleri ve fiyat analizleri-Pazarlama ve standardizasyon-Orman ürünleri endüstrisi ekonomisi-Yan faydalanmaların ekonomisi-Plân ve metod ... vb.

— *Orman-Halk İlişkileri*: İskân-Mülkiyet ve haklar- Tahdit ve kadastro-Orman tahribatı ve suçları-Orman işçileri-Köy kalkındırma-Eğitim ve yayma ... vb.

— *Kavak ve Hızlı Gelişen Ekzotik Türler Problemi*: Kavak-Okaliptüs-Pinus radiata-P. rigida-P. canariensis-Pseudotsuga menziesii-Abies Grandis ... vb.

3. ORMANCILIK ARAŞTIRMALARININ ORGANİZASYONU, PLÂNLANMASI, YÖNETİMİ VE FİNANSMANI

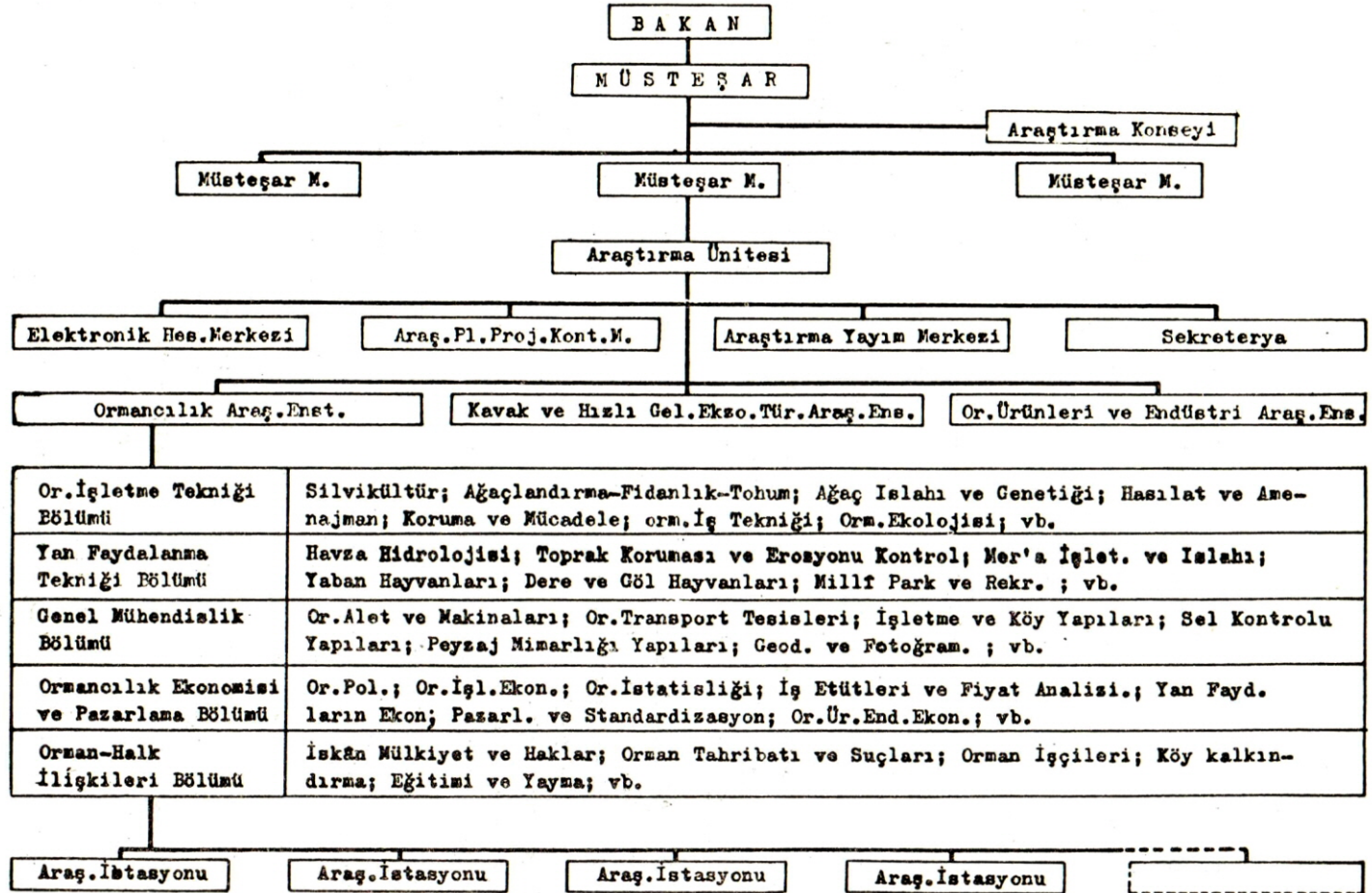
Orman Bakanlığı bünyesi içinde ele alınıp yürütülmesi gereken ormancılık araştırmalarının organizasyonu, plânlanması, yönetimi ve finansmanı üzerine tarafımızdan aşağıdaki esaslar önerilmiştir.

A. Organizasyon

1) Ormancılık araştırmaları Bakanlık içinde *tek elden*, müsteşar veya bir müsteşar muavinin emrinde, katma bütçeli, genel müdürlük seviyesinde müstakil bir *Araştırma Ünitesi* tarafından yürütülmelidir (bak: Tablo-1).

2) Bu Ünite de örneğin;

- Elektronik hesap merkezi
- Araştırmaları plânlama ve projeleri kontrol merkezi,
- Araştırmaları yayma merkezi,

Tablo 1. Türkiye'de ormançılık araştırmalarının örgütlenmesi üzerine teklif edilen organizasyon şeması.

— Sekreteryaya,

— Araştırma Enstitüleri

yer almalıdır.

3) Ayrıca, doğrudan doğruya Müsteşara bağlı, ilmi ve teknik manada yetkili ve sorumlu kılınacak bir *Araştırma Konseyi*, Yüksek Ormancılık Şurası'nın tesbit edeceği ormancılık politikası prensipleri dahilinde, *Türkiye ormancılık* araştırmalarının plânlanmasında ve yıllık araştırma çalışmalarının programlaştırılmasında, bu Üniteye *yol göstermeli* ve araştırma çalışmalarına *yön vermeli*; araştırmaları *koordinine etmelidir*.

4) Bu konsey, yılda *belirli zamanlarda*, fakat *sürekli* toplantıları ile, *ormancılık araştırma konularını (problemlerini)* gözden geçirmeli, karakterlerine ve önem derecelerine göre araştırma konularının *önceliklerini tesbit etmeli*; projelere bağlanması gereken konuları, araştırma müesseselerine *tevzi etmeli*; araştırma enstitülerinde hazırlanacak olan araştırma proje taslaklarını inceleyip *onaylamalı* ve bu suretle araştırmaların bir taraftan *koordinasyonunu* sağlarken, diğer taraftan da bunların *yürütülmesi* üzerinde müessir olmalıdır.

5) Araştırma konseyine; orman fakültelerinden temsilci profesörler, Bakanlıktan genel müdürler, Bakanlık Plânlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı ve araştırma enstitüsü müdürleri, diğer ilgili resmi ve özel sektör temsilcileri katılmalıdır. Bu konseye, Bakan adına müsteşarın başkanlık etmesi, Araştırma Ünite Amiri ile özellikle Plânlama ve Projeleri Kontrol Merkezi uzmanlarının, sekreter veya rapor-tör olarak katılmaları düşünülmelidir.

6) Bakanlık içinde bir koordinasyon sağlanması öngörülmüş olsa dahi, her genel müdürlük emrinde ayrı ayrı araştırma Enstitüleri kuruluşu sakıncalı bulunmuştur. Keza her genel müdürlüğün çalışma konularının, birer araştırma enstitüsü tarafından ele alınmasının doğru olmayacağı kanaatine varılmıştır.

7) Ancak, özellikle *orman ürünlerine* ve *endüstrisine* mütevec-cih araştırmaların diğerlerinden çok farklı özellikte olması ve apayrı araştırma tesislerini gerektirmesi gibi nedenlerle, bu konuların ayrı bir araştırma enstitüsü halinde ele alınması mümkün görülmüştür.

8) Gebze'de, TUBİTAK'ın kurmakta olduğu *Marmara Endüstri Araştırma Merkezine* bağlı bir «*Orman Ürünleri Endüstrisi*» araştırma bölümü gerçekleştirilebildiği halde dahi, bu bölüm Orman Bakanlı-

ğına bağlı bulunmadığı takdirde, gene de Orman Bakanlığı örgütü içinde «Orman Ürünleri» üzerinde uygulamalı araştırmaların yapılması gerekli bulunmuştur.

9) Türkiye'de kavakçılık, ormancılık çalışmalarını çok fazla etkileyen ve Türk halkına mal olmuş özel bir araştırma konusu bulunması, bugüne kadar devam edegelen araştırma çalışmalarının, ormancılık kamu oyununda ve halk nazarında başarılı kabul edilmiş olması, Kavakçılık Araştırma Enstitüsü kuruluşunun ve araştırma projelerinin milletlerarası desteğe ve işbirliğine dayatılmış olması gibi nedenlerle, kavakçılık ve hızlı gelişen ekzotik ağaç türleri araştırmalarının da ayrı bir araştırma enstitüsü tarafından yürütülmesine devam edilmesi uygun görülmüştür.

10) Bu hale göre; Orman Bakanlığında müsteşar veya müsteşar muavinine bağlı bir araştırma ünitesi emrinde;

a. Ormancılık araştırmaları

b. Orman ürünleri ve endüstri araştırmaları

c. Kavak ve hızlı gelişen ekzotik türler araştırmalarını yapacak ayrı araştırma enstitüleri kuruluşu, lüzumlu ve faydalı olarak mütalâa edilmiştir.

11) Ormancılık araştırmalarının bugünkü şartlar muvacehesinde *tek Enstitü* tarafından yürütülmesi (Kavak ve hızlı gelişen Ekzotik Türler ile Orman Ürünleri ve Endüstri Araştırma Enstitüleri hariç) ve bu Enstitü merkezinin *Ankara*'da olması zaruri görülmüştür (Ek Tablo). Ancak ilerde araştırma şart ve imkânlarının gelişmesi halinde, lüzum ve ihtiyaç duyuldukça farklı ekolojik şartlara sahip olan memleketimizin bazı araştırma bölgelerine taksim edilerek herbir bölgede mevcut Üniversite ve özellikle orman fakültelerinin yanında veya yakınında *Bölgesel Ormancılık Araştırma Enstitülerinin* kurulmasına yönelinmesi düşünülmelidir. Bakanlıkça bu görüş benimsendiği takdirde, Bölgesel ormancılık araştırma enstitülerinin nüvelerini teşkil etmek üzere, *kuvvetli ve daimi birer araştırma istasyonu* kurulması yoluna gidilmelidir.

12) *Bir ormancılık araştırma enstitüsünün genel olarak,*

- Orman işletme tekniği
- Yan faydalanma tekniği
- Genel mühendislik

- Ormancılık ekonomisi ve pazarlama
- Orman-Halk ilişkileri

bölmülerinden tereküp etmesi ve araştırma çalışmalarının projelendirilmesine yardımcı olmak üzere, ayrıca istatistik uzmanlarına yer verilmesi öngörülmelidir.

13) Ancak ilerde bölgesel araştırma enstitülerine gidildiği takdirde, bölgelerin özelliklerine bağlı olarak, bu bölümlerin ve seksiyonların sayısı azaltılabilir.

14) Bölgesel çalışmaları yürütmek üzere araştırma enstitülerine bağlı *araştırma istasyonları* kurulması uygundur. Ancak bunların sabit ve devamlı olmasında büyük bir zaruret mütalâa edilmemektedir. önemli olan, konuların ele alınacağı ve projelerin yürütüleceği *araştırma sahalarıdır*. Bu sahalara zaman zaman gitmek, orada kalmak ve araştırma merkezine tekrar dönmek, memleketimiz şartlarında daima mümkündür. Bu duruma göre; araştırma istasyonları esas itibariyle, *geçici* karakterde düşünülmeli ve kurulmalıdır.

15) Türkiye'de özel surette ayrılmış, işletilmiş ve idaresi araştırma enstitülerine bırakılmış *araştırma ormanlarına* ihtiyaç yoktur. Çünkü önemli olan tatbikatın çözümlenmesini arzuladığı ve beklediği problemler, bu problemlerin karşılaşıldığı *ormanlar, orman parçaları* veya özellikle *araştırma sahalarıdır*. Binaenaleyh araştırmalar, Türkiye'nin herhangi bir bölgesinde ve mevkiinde yapılabilir. Bunun için *araştırma sahası* esas olmalı ve bu *sahada* araştırmaların gerektirdiği *çalışma güvenliği* ve *olanakları* sağlanmalı; araştırmalara yerine göre kendi problemlerinin çözümünü bekleyen uygulayıcılar da katılabilirler. *Örnek İşletme ormanları*, çalışma güvenliği ile araştırma şart ve imkânlarına sahip sahalar olarak, araştırma konularının seçiminde ilk plânda hesaba katılabilirler.

B. Araştırmaların Plânlanması :

16) Problemler (araştırma konuları), ormancılık uygulamalarının yapıldığı her kademe ve her teknik elemandan, ya bağlı olduğu üst kademeye veya yakın araştırma örgütüne bildirilebilmelidir.

17) Araştırılması gerekli her çeşit problem, problem sahibi genel müdürlükler ve araştırma müesseseleri kanalıyla, Araştırma Ünitesi-ne ulaştırılmalıdır.

18) Üniversiteler ve orman fakülteleri ile diğer resmi ve özel

sektöre ait araştırma konuları da, doğrudan Bakanlık Araştırma Ünitesine bildirilmelidir.

19) Araştırma Ünitesinde toplanan ve bir araştırma tanzimini gerektiren problemler, daha önce, bu Ünitenin Plânlama ve Projeleri kontrol Merkezinde, karakterlerine göre gruplandırılarak, Ormancılık Araştırma Konseyi toplantısında görüşülmelidir.

20) Kısa vadeli ve araştırma projelerinin tanzimini gerektirmeyen mahalli problemlerin araştırma örgütlerine duyurulması halinde, mümkünse bunların hemen ele alınarak çözüme götürülmeleri sağlanmalıdır. Bu takdirde bunların yukarıya iletilmesinde zaruret görülmemektedir.

21) Araştırılması gereken *problemlerin öncelik sıralarının tesbiti* ile bunların 5-10 yıllık *araştırma plânlarına* bağlanması ve araştırma konularının projelendirilmek üzere Araştırma Müesseseleri arasında *tevzii* hususları, Araştırma Konseyinin yapacağı sürekli toplantılarda karara bağlanmalıdır.

22) Araştırma müesseselerine tevdi edilen araştırma konuları, ilgili *araştırma örgütlerince* ve *yetkili araştırmacılar* tarafından projelendirilerek, Ormancılık Araştırma Konseyinin ikinci toplantısına yetiyecek şekilde Araştırma Ünitesine gönderilmeli ve burada toplanmalıdır.

23) Bu toplantıda incelenen ve uygulanmaları kabul edilen projeler, araştırmalarla ilgili yıllık bütçelerde yer almalı ve buna göre ödenek talebinde bulunulmalıdır.

C. Araştırmaların Yönetimi

24) Araştırma işlerinin gereği gibi yönetiminden, yani idari, mali ve hukuki yönde idare edilmesinden, organizasyon bahsinde belirtilmiş olan şemadaki kademeleri işgal edenler, yetkili ve sorumlu bulunmalıdırlar.

25) Burada esas itibariyle müsteşar veya müsteşar muavini, bunların altında araştırma ünitesi amiri ile enstitü müdürlerinin yetki ve sorumlulukları bahis konusudur.

26) Araştırma projelerinin tanzimi ve yürütülmesi ile güvenilir sonuçlar elde edilmesinde, ilmi ve teknik yönden, esas itibariyle *proje lideri* olan araştırmacı ile *seksiyon* ve *bölüm şefleri* ve sonra da enstitü müdürleri yetkili ve sorumlu olmalıdırlar.

27) Araştırma enstitülerinde ayrıca bir *teknik Kurul* teşkili, lüzumlu görülmemiştir. Çünkü, enstitü müdürleri, araştırma projelerinin hazırlanması ve yürütülmesi bakımından, projelere katkıda bulunması gerekli enstitü araştırmacılarıyla, yahut seksiyon ve bölüm şefleriyle ilgili konuları görüşüp tartışabilir ve çalışmalarını olumlu bir yöne sevk edebilirler.

28) Türkiye bakımından araştırılması gereken problemlerin Araştırma Konseyinde sıralanmasından ve araştırma ünitesi kanalıyla araştırma enstitülerine intikal ettirilmesinden sonra, enstitü müdürleri, araştırma konularını ilgili bölümlere dağıtmak suretiyle, bunların projelendirilmesini istemelidirler.

29) Bölüm şeflerine gelen konuların bölüm şefi tarafından ilgili ve yetkili görülen araştırmacıdan birisinin liderliği altında projelendirilmesi istenmeli ve her liderin sorumluluğu altında, diğer araştırmacılar ve enstitünün istatistik uzmanıyla birlikte hazırlanacak olan araştırma projesi taslakları, enstitü müdürüne ve bu yolla gene araştırma ünitesine intikal ettirilmelidir.

30) Araştırma Ünitesinin «Plânlama ve Projeleri Kontrol Merkezi»nde toplanan araştırma proje taslakları, Araştırma Konseyinin belirli toplantısına götürülerek orada görüşülmeli ve Konseyin nihai olarak karara bağlayacağı araştırma projeleri, gene aynı yoldan enstitülere ve araştırmacılara intikal ettirmek suretiyle, uygulamaya alınmalıdır.

31) Araştırma projelerinin hazırlanması ve yürütülmesi, *en az doktora yapmış* bir araştırmacı tarafından deruhte edilmeli ve araştırma projelerine ilgili bilim dallarından yeteri kadar araştırmacı ve yardımcı eleman katılmalı, bu suretle ekip çalışması gerçekleştirilmelidir.

32) Gereğinde, proje liderinin veya seksiyon ve bölüm şeflerinin teklifi ile diğer müesseselere mensup yetkili araştırmacılara, ilmi danışman olarak projede yer verilebilmelidir.

33) Lüzumu halinde, *proje liderliği* ve *proje araştırmacılığı* da, başka bir örgüte mensup araştırmacılara, mukavele ile tevdi edilebilmelidir.

34) Ancak, *doktora yapmamış* kimselerin hazırlamak ve yürütmek zorunda kalacağı araştırma projeleri için, araştırma konusu ile ilgili sahanın yetkili ve *doktor* ünvanına sahip araştırmacılarının *proje liderliği* veya *ilmi danışmanlığı* mecburi olmalıdır.

35) Araştırma projelerinin yürütülmesinde ve işlerin eksiksiz ve zamanında tamamlanmasında lüzumlu görülen genel kontrol, Araştırma Ünitesi-Plânlama ve Projeleri Kontrol Merkezince yapılmalıdır.

36) Araştırma sonuçlarının *değerlendirilmesinde*, araştırma örgütü ve araştırmacıları ile araştırma ünitesine bağlı elektronik hesap merkezi ve yayım merkezi birlikte çalışmalıdırlar.

37) *Araştırma sonuçlarının tatbikata intikali ve bunun kontrolü* işleri de yayım merkezi ile Orman Bakanlığı meslek içi eğitim servislerinin işbirliği ile gerçekleştirilmelidir.

D. Araştırmaların Finansmanı :

38) Ormancılık Araştırma Müesseselerine, finansman ve mali formaliteler konusunda, TÜBİTAK için tanınmış olan bütün hak ve yetkilerin ve gerekli imkânların verilmesi sağlanmalıdır.

39) Ormancılık araştırmalarının finansmanında ödemelerde sür'at ve kolaylık sağlanması bakımından, herhalde *katma bütçe* ve *döner Sermaye* kaynakları esas alınmalıdır.

40) Döner sermaye bütçesinin teşkilinde problem sahibi genel müdürlükler ,ilgili resmi sektör ve müesseseleri, adlarına yapılacak araştırmaların karşılığı bir ödeneği, araştırma müesseseleri emrine tahsis edebilmelidirler.

41) Döner sermaye bütçesi teşkilinde *hibe* ve *vakıf* gibi kaynaklardan da faydalanılması için gerekli tedbirlere başvurulmalıdır.

4. ARAŞTIRMALARDA YÖNETİCİ, ARAŞTIRICI VE YARDIMCI PERSONEL

Ormancılık araştırmalarını yürütecek elemanların özellikleri konusunda aşağıdaki esaslar dikkate alınmalıdır :

1) Araştırma müesseselerinde enstitü müdürü olarak yönetim görevi alacak kişilerin, başından itibaren araştırmacı olarak yetişmiş ve araştırmalarda uzun bir süre çalışmış bulunmaları ve iyi derecede yabancı bir dil bilmeleri, kısa bir deyimle, *yüksek araştırmacılık ve yöneticilik özellik ve yeteneğine sahip olmaları* şart koşulmalıdır.

2) Araştırma ünitesinde ve Üniteye bağlı elektronik hesap merkezi, Plânlama ve Projeleri Kontrol Merkezi ile Yayım Merkezinde gö-

rev alacak yöneticilerin ilgili sahalarda yetişmiş uzman kişiler olması üzerinde bilhassa durulmalıdır.

3) Araştırma projelerinin hazırlanması ve yürütülmesinde bütün ilmi ve teknik yetki ve sorumluluğu haiz olması gereken *proje lidelerinin* en az doktora yapmış araştırmacılar olması esas alınmalıdır.

4) Yardımcı araştırmacılar lisans üstü öğretim (master-uzmanlık) yapmış kişiler olmalıdır.

5) Araştırma müesseselerinde çalışacak veya çalıştırılacak olan araştırmacı elemanların seçimi ve tayini objektif esaslara bağlanmalıdır.

6) Araştırmacı elemanların seçimi ve yetiştirilmesi konusunda orman fakültelerinin ve diğer araştırma müesseselerinin yardımından ve işbirliğinden faydalanılmalıdır.

7) Orman Bakanlığı bünyesi içinde araştırma enstitüleri eliyle yapılacak olan araştırmalarda görev alacak araştırmacıların yetiştirilmesi için, şöyle bir sistem uygun görülmüştür: Fakülteyi bitiren genç Orman Yüksek Mühendislerinden fakülte hayatı boyunca birer araştırmacı olarak belirmiş olanlar lisans üstü eğitime ve özel bir elemeye tabi tutulmalıdırlar.

8) Namzet araştırmacıların seçiminde ve fakültelerin kürsülerine araştırmacı asistan olarak alınmalarında, bunların özel vasıflara sahip olmaları üzerinde titizlikle durulmalı; örneğin *fakülte bitirme derecesi, diploma tezi başarısı ve tezin işleniş tarzı, diploma tezi yaptıran öğretim üyesinin tavsiyesi . . . .* gibi ölçüler dikkate alınmalı; namzetlerin fazlalığı halinde müsabaka imtihanına başvurmalıdırlar. Halen Araştırma Enstitülerinde çalışan araştırmacı elemanların bu esaslara göre intibakı, müktesep hakları dikkate alınmak suretiyle ayrıca düzenlenmelidir.

9) Araştırmacılık özelliklerinden *heves, ehliyet* ve *liyakat* yanında belirli bir *yaşın altında olma* ve bir *yabancı dili iyi bilme* nitelikleri üzerinde de önemle durulmalıdır.

10) Araştırmacı asistanların Fakültede yetiştirilmelerinde, kendilerinin lisans üstü öğretime devam etmeleri ve bu öğretimde başarı göstermeleri yanında, bu öğretimin gerektirdiği birer tez hazırlamaları ve bu tezleriyle de araştırmacılık kabiliyetlerini belli etmeleri esas alınmalıdır.

11) Başlangıçta veya lisans üstündeki başarıları dikkate alınmak suretiyle daha üstün kabiliyet ve ehliyeti sabit olan araştırmacı

namzetlerine *doktora* yapması için gerekli şart ve imkânlar sağlanmalı, bu suretle gerçek araştırmacıların ve araştırma proje liderlerinin yetiştirilmesine imkân verilmiş olmalıdır.

12) Lisans üstü öğretim ve eğitim için, üniversiteler ve özellikle orman fakülteleri veya benzer dış müesseseler ile işbirliği yapılması hususu üzerinde önemle durulmalı ve bu işbirliğinin kanuni ve hukuki vecibeleri için gerekli tedbirler alınmalıdır.

13) Araştırma projelerine katılmaları gerekli görülen meslek dışı yardımcı araştırmacılar ile diğer yardımcı eleman ihtiyacının eksiksiz karşılanması üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

14) Araştırma müesseselerinde çalışacak olan araştırmacı elemanların araştırma işlerine gereken önemi verebilmeleri, kendilerini bütün güçleriyle bu işlere hasredebilmeleri ve güvenilir araştırma sonuçlarına ulaşabilmeleri, herşeyden önce, bu elemanların *maddeten ve manen tatmin edilmelerine* bağlı bulunmaktadır. Bu itibarla araştırmacı elemanlara gerekli *kadro* ve *tazminat* sağlanmalı, lojman verilmeli, çok başarılı araştırmacıların ödülle taltif edilmeleri gibi tedbirler üzerinde durulmalıdır.

15) Araştırma müessesesindeki çalışmalarda huzur ve istikrarı sağlayacak tedbirlere önem verilmeli ve bu müesseseler politikadan ve politik baskılardan uzak tutulmalıdır.

16) Araştırmacı elemanların, daha iyi yetişmeleri, bilgi ve görgülerini arttırmaları maksadıyla, zaman zaman dış ülkelerin araştırma müesseselerine gönderilmeleri ve buralarda fiilen araştırmalara katılmaları sağlanmalıdır.

17) Araştırmacı elemanlara, diğer organizasyonlara bağlı araştırma müesseselerinde ve özellikle TUBİTAK'daki araştırmacılara tanınmış olan hak ve imkânlar sağlanmalıdır.

18) Araştırmacıların terfii ve kademe atlamaları için ortaya konulacak esaslarda onların araştırma yetenekleri ile proje çalışmalarındaki başarıları dikkate alınmalıdır.

19) Araştırmacılar hakkında teskiye verecek kimseler, çeşitli araştırma kademelerinde yer alan, özellikle bölüm şefleri, enstitü müdürleri olmalı ve bunların tezkiyeleri Araştırma Ünitesinde dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

20) Araştırmacılık kabiliyeti bakımından ve araştırma çalışmalarında yetersizlikleri tesbit edilenlerin, araştırma müesseseleriyle ilişkileri kesilmelidir.

5. ARAŞTIRMALARDA EKİPMAN (ARAÇ VE GEREÇ) :

1) Ormanlık araştırmalarının plânlı ve başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için, araştırmacıların muhtaç olduğu kuvvetten birisi de, araştırma ekipmanıdır. Araştırmalarda bu ekipmanın zamanında sağlanması ve araştırmacının emrine verilmesi büyük önemi haizdir.

2) Araştırma ekipmanının satın alınmasında ve dışardan getirilmesinde ormanlık araştırma müesseselerine TÜBİTAK' için tanınmış olan yetki ve imkânların sağlanması üzerinde önemle durulmamalıdır.

3) *Sabit tesisler için* gerekli araç ve gereç ihtiyaçları, genel bir program içinde ve kısa zamanda sağlanmalı ve bu çeşit araştırma enstitüleri temel ekipman bakımından tam olarak kurulmalıdır.

4) Araştırma projelerinin gerektirdiği özel ekipman ise, zamanında sağlanmalı veya bu mümkün olmayacak ise, diğer organizasyonlara bağlı araştırma müesseselerinden geçici olarak alınabilmeli veya kiralanabilmelidir.

5) Dışardan getirilecek ekipmanlar için özellikle gümrük formalitelerini kolaylaştıracak hukuki ve mali tedbirler üzerinde dikkatle durulmalıdır.

6. ARAŞTIRMALARIN KOORDİNASYONU :

1) Türkiye'de Ormanlık ilmi ve tekniği konusunda yapılacak bütün *temel, uygulamalı, uzun ve kısa süreli* araştırmalar arasında iyi bir koordinasyon sağlanmalıdır.

2) Araştırma konularının seçiminde ve problemlerin çözümünde dublikasyonlara mani olunması için, Orman Bakanlığı ile diğer araştırma ve öğretim müesseseleri arasında etkili bir koordinasyonun teessüsü üzerinde önemle durulmalıdır. Bu maksatla Araştırma Konseyinin koordinasyon görevinden faydalanılmalı ve bu Konseyin kararlarına itibar edilmelidir.

3) Araştırmaların koordinasyonu konusunda, esas itibariyle, Bakanlık içi ve Bakanlık Dışı koordinasyon bahis konusu bulunmaktadır. Gerek bakanlık içi ve gerekse Bakanlık dışı koordinasyonun sağlanmasında, Orman Bakanlığı bünyesi içindeki Araştırma Ünitesine gerekli yetki ve sorumluluk tanınmalıdır.

7. ARAŞTIRMA ÖRGÜTLERİ ARASINDA KOOPERASYON (İŞBİRLİĞİ) :

Araştırma örgütleri arasında gerekli işbirliğinin gerçekleştirilmesi çok önemlidir. Bu işbirliğinin mahiyeti, şekli ve derecesi bakımından aşağıdaki esasların nazarı itibare alınması uygun olacaktır :

1) Araştırma müesseselerinde çalışacak araştırmacıların ,daha önceden, namzet araştırmacılar olarak *seçilmeleri* ve birer gerçek araştırmacı olarak yetiştirilmeleri, yani lisans üstü bir öğretim ve eğitime tabi tutulmaları konusunda, işbirliği yapılmalıdır.

2) Araştırma projelerinin hazırlanması, yürütülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi konularında da genel mahiyette danışmanlık; ortak projeler üzerinde proje liderliği veya araştırmacılığı yahut proje danışmanlığı ve ayrıca araştırmaların yayımı için editörlük gibi konularda işbirliği gerçekleştirilmeli ve bunun üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

3) Ormancılık araştırma konularının ve problemlerinin derlenmesinde ve tesbitinde, bunlar arasında öncelik sıralarının tayininde, araştırma plânlarının ve yıllık programların hazırlanmasında Araştırma Konseyi içinde çeşitli müessese temsilcileri arasında bir işbirliği bahis konusu olup bunun gerçekleştirilmesi yoluna gidilmelidir.

4) Araştırma ve öğretim müesseselerinde mevcut laboratuvar, makine ve aletlerle her türlü ekipmandan faydalanılması konusunda da, müesseseler arasında gene bir işbirliği gereklidir.

5) Çeşitli araştırma müesseselerinin sahip olduğu kitaplar ve kitaplıklardan karşılıklı faydalanılması konusunda da işbirliği ihmal edilmemelidir.

6) Nihayet ormancılık problemlerinin biran evvel çözümlü ve tatbikata intikali konusunda da, araştırma projeleri üzerinde olduğu gibi, işbirliğine gereken önem verilmelidir.

7) Bu işbirliği, esas itibariyle, Orman Bakanlığı bünyesi içinde yer alan araştırma enstitüleri arasında olabileceği gibi, Orman Bakanlığı ve araştırma müesseseleri ile,

- Üniversiteler ve özellikle orman fakülteleri,
- TÜBİTAK,
- Beynelmillel araştırma örgütleri,
- Dış ülkelerin öğretim ve eğitim müesseseleri,

— Bu müesseselerin araştırmacı elemanları arasında da düşünölmelidir.

8. ARAŞTIRMA SONUÇLARININ YAYIMI

Ormancılık araştırma enstitüleri tarafından elde edilen araştırma sonuçlarının değeriendirilebilmesi ve güvenilir araştırma sonuçlarının tatbikata intikalinin sağlanabilmesi için aşağıdaki yayım vasıtalarına başvurulması önemli bulunmaktadır :

1) Her araştırma enstitüsüne ait bir *derginin*, bir *bültenin* veya bir *rapor serisinin* yayınlanması mümkündür. Fakat bunların Araştırma Ünitesine bağlı *Yayım* merkezi tarafından ve tek elden çıkarılmasında fayda vardır.

2) Dergi, bülten ve raporların dışında, araştırma sonuçlarının tatbikata intikalini ve bu intikalin kontrolünü bu Yayım Merkezi takip etmekle yükümlü bulunmalıdır.

3) Yayım Merkezi, araştırma sonuçlarını göstermek üzere *demonstrasyon* ve *ekskürsionlar* tertip edebilmeli ve meslek içi eğitim birimi ile işbirliği yaparak, belirli programlara bağlanmış *kurslar*, *konferanslar* veya *seminerler* halinde bunları tatbikatçıya intikal ettirmelidir.

4) Gerekli hallerde araştırma sonuçları, araştırmacılar tarafından uygulayıcılar ile birlikte ormanda, arazide veya sahada *beraber çalışarak* bizzat gösterilmeli ve uygulamalar için çalışma örnekleri verilmelidir.

5) Araştırma Ünitesi, Yayım Merkezi, araştırma enstitüleri ve araştırmacılar, kendilerine başvuran özel ve tüzel kişilere, ellerinde mevcut bilgilerden ve araştırma sonuçlarından malûmat vermeli; o anda çözümlenmiyen problemler tesbit edilerek, araştırma projelerine alınmak üzere yıllık çalışma programlarına ithal edilmelidir. Bu suretle bütün araştırma örgütü ve elemanları, devletin ve halkın güvenilir bir danışman müessesesi olarak görev yapabilmelidir.

9. TEKNİK ORMANCILIK ÇALIŞMALARIYLA ORMANCILIK ARAŞTIRMALARININ KOORDİNASYONU İÇİN ÖZEL TEDBİRLER

Orman Bakanlığına bağlı Genel Müdürlüklerin icra etmekte oldukları bütün ormancılık faaliyetinin ve özellikle teknik ormancılık çalışmalarının millî ekonomiye ve Türk halkının kalkındırılmasına

katkıda bulunabilmesi için, bu faaliyetlerin ormancılık araştırmalarından elde olunacak olumlu ve güvenilir sonuçlara dayatılması ve dolayısıyla bunların ormancılık araştırmalarıyla koordinasyonuna önem verilmesi şarttır.

Nitekim Türkiyede yapılmakta olan ormancılık çalışmalarının hedefi, kesin olarak belirmiş olmadığı için, ormancılık çalışmalarının bir makroplâna bağlanması, şimdiye kadar mümkün olmamıştır.

Bununla beraber yeni kurulmuş olan Orman Bakanlığımızın Türkiye'deki ormancılık faaliyetlerini kapsayan *Orman Ürünleri Endüstrisi, Orman İşletmeciliği, Ağaçlandırma ve Toprak Korunması* plânlamalarına ve bunun bölgelere göre işlenmesine büyük önem verdiği memnuniyetle müşahade edilmiştir. Bu plânlamalara bir de ormancılık araştırmaları plânlamasının katılması gerekli bulunmaktadır.

Ormancılık faaliyetlerinin araştırmalarla koordinasyonu bakımından, Orman Bakanlığını ilgilendiren aşağıdaki özel tedbirlerde tavsiye şayan bulunmuştur :

1) Orman Bakanlığı, bütün örgütlerinde, organizasyon ve metod araştırmalarına dayanan bir teşkilât kanununa sür'atle kavuşturulmalıdır.

2) Orman Bakanlığı, memlekette güdeceği milli ormancılık politikasını tayin etmeli ve bu maksatla bir *Ormancılık Şurası* kuruluşunu kısa zamanda gerçekleştirmelidir.

3) Ormancılık Şurasının tesbit edeceği milli ormancılık politikası hedefleri dahilinde ,Bakanlık Plânlama ve Koordinasyon Başkanlığınca ele alınacak olan, milli ve bölgesel karakterde;

- Orman İşletmeciliği,
- Ağaçlandırma ve Toprak Koruma,
- Orman Köylerini Kalkındırma,
- Orman Ürünleri ve Endüstrisi,
- Ormancılık araştırma

konularını kapsayan genel bir ORMANCILIK MAKROPLANI yapılmalıdır.

4) Ormancılık araştırmalarının arzuladığı seviyede ve nitelikte yürütülebilmesi için, Orman Bakanlığı kuruluşu içinde yer alacak olan araştırma enstitüleri ,teşkilât kanununa dayanan özel bir statüye kavuşturulmalıdır.

5) Ormanlık araştırmaları konusunda çeşitli öğretim, eğitim ve araştırma müesseseleriyle Orman Bakanlığı arasında işbirliği esaslarının muhkem ve müessir bir şekilde geręekleřtirilmesine önem verilmelidir.

F A Y D A L A N I L A N Y A Y I N L A R

- BERKEL, A. - FIRAT, F. - HUŐ, S.: (24.2.1970), Merkezi bir Orman Ürünleri Araştırma Enstitüsü ve Lâboratuvarının kurulması hakkında rapor.
- BİRSİN, E.: (Aralık 1969). Ormanlık Araştırma Hizmetleri ve Teşkilât araştırması raporu.
- ETTER, H.: (25.9.1953). Türkiye Orman Araştırma İstasyonu organizasyonuna dair teklifler.
- , — (25.9.1954). Ormanlık Politikası ve Orman Araştırmaları.
- , — (7.9.1969). Türkiye Ormanlığının halihazır problemleri karşısında, Türkiye Ormanlık Enstitüsü'nün araştırma ve yayım (duyurma) projeleri.
- , — (19.11.1960. Türkiye Ormanlık Araştırma Enstitüsü'nün araştırma faaliyetleri hakkında kısa rapor.
- , — (1961). Türkiye Ormanlık Araştırma Enstitüsü.
- FRANÇOİS, T.: (Aralık, 1950). Orman Politikası, Orman Mevzuat ve İdaresi.
- HESKE, F.: (5.11.1950). Türkiye'de Ormanlık İlmi Araştırma Enstitüsü'nün kuruluşu hakkında rapor.
- , — (3.5.1954). Araştırma Enstitüsü kuruluşu hakkında ikinci rapor.
- JENSEN, C.E.: (Ekim 1965). Türkiye Orman Teşkilâtı'nın araştırma çalışmalarına ait bir inceleme ve bu çalışmaların geliştirilmesi konusunda teklifler.
- KALIPSIZ, A.: (1967). Ormanlık sektöründe araştırmaların programlanması.
- Kv. ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ : (1967). Yıllık Araştırma Projeleri.
- , — (1968). Yıllık Araştırma Projeleri.
- , — (1969). Yıllık Araştırma Projeleri.
- , — (1970). Yıllık Araştırma Projeleri.
- , — (10.7.1970). Enstitü kuruluşu ve faaliyeti ile ilgili dosya.
- LANE, R.D. (Ağustos 1965). Türkiye Orman Teşkilâtı'nda Ormanlık Araştırma Yönetimi için tavsiyeler.
- NASLUND, M.: (6.6.1949). Türkiye'de bir Orman Araştırma Enstitüsü kuruluşu için proje.
- ORMAN BAKANLIğI: (1970). Ormanlık hizmetleri ve teşkilâtı genel raporu.
- , — (1970). Ormanlık Araştırma Enstitüsü kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı taslağı ve Bakanlık Teş. K. tasarı tasl.
- OR. ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ: (1967). Or. Ar. Enstitüsü Yayınları.

- ORMAN FAKÜLTESİ (..) Ormançılık Araştırma Kurumu için Yönetmelik tasarısı.
- , — (1970). Teşkilât Araştırma Grubunun, ormançılık hizmetleri ve teşkilâtı için verdiği genel raporu hakkında, Kürsü görüşleri.
- ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ: (16.5.1970). Orman Ürünleri ve Sanayii Araştırma biriminin kurulması hakkında rapor.
- SAVAŞ, K., AKSOY, H.: (12.10.1949). Ormançılık Araştırmaları hakkında rapor.
- , — (15.11.1948). Ormançılık Araştırmaları hakkında özel rapor.
- SAVRAN, K.: (4.12.1953). Dr. Etter'in raporuna dair İstasyon mütalâası.
- TOKER, R.: (18.11.1953). Bolu Orman Araştırma İstasyonunun hudutları hakkında rapor.
- , — (18.1.1958). Orman mahsulleri araştırma laboratuvarları kurulması hakkında rapor.
- TOYGAR, S., GÖKMEN, H. ETTER, H., GÜLÇUR, M.: (20.7.1954). Ormançılık Araştırma İstasyonu hakkında rapor.
- AEK GENEL MÜDÜRLÜ/Ü: (Tem. 1970). Ormançılık Araştırmaları hakkında yazılı mütalâası.
- OÜS GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Tem. 1970). Ormançılık Araştırmaları hakkında yazılı mütalâası.
- OKK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ: (Tem. 1970). Ormançılık araştırmaları hakkında yazılı mütalâası.
-